

Ledare

Översyn av bedömningsstödet för åk 1

Regeringen har nyligen gett Skolverket uppdraget att ta fram en plan för att utveckla och förbättra kartläggningsmaterial och bedömningsstöd. Syftet med förbättringen är att lärarna på ett ändamålsenligt sätt ska kunna följa elevernas kunskapsutveckling. Enligt skolministern gäller det särskilt de grundläggande färdigheterna som att läsa, skriva och räkna. Uppdraget innebär att Skolverket ska analysera hur de obligatoriska kartläggningsmaterialen i förskoleklass och bedömningsstöden i årkurs 1 kan utvecklas och förbättras så att de ger en bättre bild av elevens kunskaper och vilka arbetssätt som kan användas för att ge eleven rätt stöd i rätt tid. Skolverket ska även analysera hur elevers tidiga kunskapsutveckling bättre kan följas på lokal och nationell nivå, till exempel genom ny statistikinsamling.

Det är inte en dag för tidigt att det obligatoriska bedömningsstödet ses över. Redan från starten har det fått ta emot kritik, dels för dess utformning och dels för att det är för tidskrävande och stjäl tid från viktig undervisning. I en debattartikel i Expressen

(6 december 2023) beskriver Filippa Mannerheim hur hennes sjuåriga son helt plötsligt fick titta på Disney-film varje dag i skolan. Hans lärare var fullt upptagen med att genomföra bedömningsstödet och behövde lösgöra tid för det!

Inger Fridolfsson
Foto: Carina Wörn

Bedömningsstödet har kritiserats åtskilliga gånger för att det inte klarar av att identifiera elever som riskerar att få läs- och skrivsvårigheter (bl.a. i Dyslexi – aktuellt om läs- och skrivsvårigheter 2017:4; 2018:1). Flera studier pekar på att Skolverkets bedömningsstöd identifierar betydligt färre elever med läs- och skrivsvårigheter än etablerade kartläggningsmaterial, som dessutom går betydligt snabbare att genomföra.

I tidningen Specialpedagogik (30 november 2023) har Skolverket fått svara på kritiken och de skriver i ett mail att ”det inte finns några hinder för skolor att använda andra material utöver de obligatoriska” Man påpekar sedan att enligt majoriteten av de tillfrågade lärarna i Skolinspektionens granskning når bedömningsstödet sitt syfte samt att materialet är uppskattat.

Det Skolverket gör är att slå ifrån sig kritiken istället för att lyssna in vad kritiken består i. Syftet med bedömningsstödet är ju att identifiera elever som riskerar att få läs- och skrivsvårigheter. Det är således utifrån detta syfte som bedömningsstödet måste utvärderas, eller med andra ord: *Lyckas bedömningsstödet verkligen identifiera alla elever i svårigheter med att lära sig att läsa och skriva?* Vad lärarna själva har för uppfattning är egentligen irrelevant och tillför inget. För hur kan de tillfrågade lärarna egentligen ha någon uppfattning om bedömningsstödet träffsäkerhet och att det verkligen inte har missat att identifiera någon elev? Det förutsätter ju i så fall att lärarna också vet vilka elever som är i riskzonen. Och det blir ju onekligen knepigt med tanke på att det var just det som bedömningsstödet skulle ta reda på. Vet verkligen dessa lärare om det inte är någon elev som har slunkit igenom nätet? Och har man i Skolinspektionens enkät även tagit reda på vilka rutiner dessa lärare hade innan man använde det obligatoriska bedömningsstödet, dvs. hade de någon erfarenhet av andra bedömningsinstrument att jämföra med?

Med tanke på att så många skolor kompletterar bedömningsstödet med standardiserade kartläggningsmaterial kan man fundera över Skolverkets tolkning av Skolinspektionens granskning. Om lärarna skulle vara nöjda, varför i så fall komplettera med ytterligare tester?

Det finns andra kartläggningsmaterial som är betydligt mer träffsäkra och tidseffektiva. Ett exempel är det material som stiftelsen LegiLexi tagit fram och som dessutom är gratis. LegiLexis tester är mycket mer tillförlitliga och de ger dessutom säkrare information om det är avkodningen eller språklig förståelse som eleven har svårt med. Det ger på så sätt en bättre grund för att veta vilka stödinsatser som behöver genomföras.

Det är positivt att det finns en ambition från regeringens sida att göra en översyn av bedömningsstö-

det. Men Skolverket har även tidigare gjort en revidering, något som resulterade i endast några smärre justeringar. Kan vi trots detta ha en förhoppning om att Skolverket denna gång har lyssnat in kritiken och att man därför gör ett rejält omtag vad gäller bedömningsstödet utformning? I regleringsbrevet från Utbildningsdepartementet till Skolverket framgår det att myndigheten (Skolverket) ska beakta lärares administrativa börda och föra en dialog med relevanta aktörer. En sådan aktör är självfallet Svenska Dyslexiföreningen och föreningen ser fram emot att vara en samtalspart med Skolverket i frågan.

I pressmeddelandet skriver utbildningsministern ”Att tidigt få en bra bild av elevers grundläggande färdigheter som att läsa, skriva och räkna är viktigt för att kunna sätta in rätt stöd i rätt tid. Nu ger vi lärarna bättre verktyg för att tidigt kunna följa sina elevers kunskapsutveckling.” Om inte Skolverket lyckas med att ta fram ett mer träffsäkert och tidseffektivt verktyg är det inte bara ett nederlag för skolministern utan framför allt för alla de elever i svårigheter som skolorna inte lyckats identifiera.

Inger Fridolfsson